

KVALITETSSÄKRING AV BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

Genom detta dokument vill Pajala församling, som omfattar kyrkogårdarna i Korpilombolo, Narken, Täreändö, Junosuando, Kangos, Muodoslompolo, Muonionalusta, Kaunisvaara och Pajala, lämna upplysning om hur vi normalt arbetar i samband med dödsfall. Vissa mindre avvikelser i reglementet kan förekomma. För vidare frågor kan Ni kontakta församlingsexpeditionen i Pajala på tfn 0978-758 80.

1. Begravningspastoral

1.1 När någon har dött?

Ha inte för bråttom att ta kontakt med en begravningsbyrå. Det gör inget om det dröjer ett par dagar. Det kan vara skönt att tillsammans med de närmaste få fundera på hur man vill ha allting runtomkring begravningen. Det finns en princip som kan vara bra att känna till: Allt vad ni skulle vilja och kunna göra själva inför och vid begravningen får ni lov att göra. Det kan handla om att bära och transportera kistan, dekorera kistan, ordna med svepning, tillverka kista, sänka kista eller urna i graven, gräva igen graven. Det ni eller någon i er närhet inte kan eller vill göra själva får ni köpa som en tjänst av begravningsbyrån om det inte är kostnadsfritt.

Den normala rutinen vid ett dödsfall idag är att de anhöriga kontaktar en begravningsbyrå som hjälper till med praktiska göromål. Inom Pajala kommun finns 2 verksamma begravningsbyråer. Begravningsbyråerna kontaktar sedan församlingen om tid och plats för begravningen. Givetvis kan man själv boka begravning och då ringer man telefon 0978- 758 80.

Hör gärna av er till en präst eller diakon, som gärna kommer hem till er på ett tidigt stadium för att vara ett stöd. Med prästen/diakonen kan ni tillsammans diskutera tankar och frågor som ni funderar på inför begravningen.

När prästen fått kännedom om dödsfallet tas en första kontakt med sorgehuset. Önskemål om psalmer och musik tas inte upp med begravningsbyrån utan med prästen som fått ansvaret för begravningen. Ett viktigt led i sorgearbetet är att se den döde antingen i direkt anslutning till dödsfallet eller vid en bisättning/visning någon dag före begravningen eller i samband med att stoftet anländer till den kyrka där begravningen ska äga rum. Om så önskas är prästen med.

I Pajala kommun har Svenska kyrkan begravningsgudstjänster i Korpilombolo, Täreändö, Junosuando, Kangos, Muodoslompolo, Kaunisvaara och Pajala kyrkor samt i Narkens och Jarhois kapell. Begravningsgudstjänster kan också ske i bårhusens gravkapell i Korpilombolo, Täreändö och Pajala. Begravningsgudstjänsten kan också ske ute vid gravsättningsplatsen på respektive kyrkogård.

Våra begravningstider är torsdag, fredag och lördag kl. 11.00 och dessutom kl 14.00 under tiden 1/5 – 31/10.. Andra tider kan förekomma efter kyrkoherdens beslut. Kremationsbegravning måste bokas minst sju dagar i förväg. Jordbegravning måste bokas minst tio dagar i förväg. Lagen stadgar att stoftet efter en avliden skall kremas eller gravsättas snarast möjligt och senast en månad efter dödsfallet (Begravningslagen 5 kap 10 §). I Pajala församling eftersträvar vi att alla bör få begravningstid inom 3 veckor från dödsfallet.

KVALITETSSÄKRING AV BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

1.1.1 Icke kyrkotillhöriga medlemmar

Begravningsgudstjänst i Svenska kyrkans ordning är till för Svenska kyrkans medlemmar. Undantag från denna regel kan beviljas enbart av kyrkoherden. Undantag kan t.ex. beviljas för barn som avlidit i späda ålder och vars föräldrar tillhör Svenska kyrkan eller för medlem i annan luthersk eller anglikansk kyrka. Undantag beviljas normalt inte för den som utträtt ur Svenska kyrkan, även om dennes anhöriga önskar att den avlidne får begravning i kyrkans ordning.

Om den avlidne utträtt ur Svenska kyrkan och de anhöriga likväl önskar en begravning enligt Svenska kyrkans ordning skall de anhöriga informeras om alternativa ceremonier eftersom ett utträde ur kyrkan bör respekteras. Om begravningsakt sker i annan ordning än Svenska kyrkans föreskrivna erbjuds på församlingen bekostnad bårhusens kapell eller andra av församlingen förhyrda lokaler om den erbjudna lokalen är för liten.

Akten förrättas inte av präst eller musiker i Svenska kyrkan. Viktigt att påpeka i detta fall är att all expeditions- och vaktmästarpersonal skall handha alla begravningar oavsett tillhörighet på det sätt som föreskrivs i detta dokument.

Om kyrkoherden beviljar begravningsgudstjänst enligt Svenska kyrkans ordning för icke kyrkotillhörig i någon av församlingens kyrkor erhålls tjänst av vaktmästare, präst och kantor vid ceremonin. Upplåtelse av kyrka för dylik begravningsgudstjänst kostar för närvarande 15 000: - kronor oavsett vilken personal som är involverad.

Begravningsombud utsett av länsstyrelse har till uppgift att ta tillvara de icke kyrkotillhörigas rättigheter.

1.2 Begravningsgudstjänstens olika moment

- Klockringning
- Inledningsmusik/Orgelmusik
- Extra sång/musik om så önskas
- Psalmsång
- Griftetal
- Bön
- Överlåtelse. Alla står upp för att visa vördnad och uppmärksamhet när den avlidne överlämnas till gravens vila i Guds barmhärtighet och frid
- Bibelläsning
- Psalm
- Begravningsbön och Herrens bön

Avslutning när det är gravsättning och avskedet sker på kyrkogården:

- Välsignelsen

KVALITETSSÄKRING AV BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

- Psalm
- Extra musik/sång om så önskas
- Avslutningsmusik eller psalm 297
- Alla reser på sig när det är dags att bära ut kistan. Kistan bärs ut under orgelmusik och förs under klockringning till gravplatsen. De församlade går med ut och närmast anhöriga går närmast kistan.
- Gravsättning. Kistan sänks i graven
- Avskedstagande äger rum vid graven. Deltagarna går fram till graven och lägger ner sina handbuketter
- Slutbön när prästen ber en kort bön vid graven vidare kan psalmsång förekomma om de närmaste så önskar
- Anhöriga lämnar graven och de andra deltagarna följer dem

Avslutning när avskedet äger rum inne i kyrkan:

- Psalm
- Extra sång och musik om så önskas
- Avskedstagande. Närmast anhöriga går fram först och följs sedan av övriga deltagare. Handbuketterna läggs på kistan eller bredvid. Blomsterhälsningar läses upp.
- Slutbön när prästen går fram till kistan och ber en kort bön
- Välsignelsen
- Avslutningsmusik eller psalm 297
- Klockringning. Deltagarna går ut efter att all musik är klar. Närmast anhöriga går först ut. Kistan lämnas kvar och transporteras till utrymme för kistförvaring fram till dess kistan körs till krematoriet eller gravsätts.

Om sorgehuset eventuellt önskar sång och musik utöver in- och utgångsmusiken, placeras denna enligt ordningen före första psalmen. Sorgehuset eller begravningsbyrån ansvarar för solist och ackompanjator till dessa. Extra sånginslag förutsätts ansluta väl till gudstjänstens innehåll och form.

Vi tillämpar inte CD-musik i gudstjänsten

KVALITETSSÄKRING AV BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

ORDNING FÖR BEGRAVNINGSGUDSTJÄNST INOM PAJALA FÖRSAMLING:

- Inledningsmusik (orgelmusik)
- (Eventuellt extra musik- sånginslag)
- Inledning
- Psalm
- Griftetal
- Bön
- *Överlåtelsen
- Bibelläsning
- Psalm
- Begravningsbön
- Herrens bön
- Avslutning A (Avskedet sker på kyrkogården)
- Välsignelsen Psalm
- (ev. extra musik- sånginslag)
- Avslutningsmusik
- Gravsättning Psalm
- Slutbön
- Sändningsord

Avslutning B (Avskedet sker i kyrkan)

- Psalm
- Avskedstagande
- Slutbön
- Välsignelsen
- Avslutningsmusik

1.3 Själaringning och tacksägelse

Själaringning och tacksägelse görs i någon av församlingens kyrkor, tidpunkt bestäms tillsammans med sorgehuset. Om sorgehuset begär det kan själaringning och tacksägelse även göras i annan kyrka i församlingen. Då läses namnet upp på den medlem av församlingen som har dött,

KVALITETSSÄKRING AV BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

en bön bes och klockorna ringer en stund för att hedra den dödes minne. Själaringning och tacksägelse görs inte för icke kyrkotillhöriga. I samband med tacksägelse tänds ett ljus för den avlidne i ljusgloben, om sådan finns, i respektive kyrka.

1.4 Uppföljning

Uppföljningen av en begravning är viktig. Uppföljning kan även ske genom individuell kontakt. I samband med olika gudstjänster under allhelgonahelgen hedras de dödas minne.

2. Beställning av begravning

En beställning av begravning kan ske muntligen eller skriftligen. Vid varje beställning görs en skriftlig bekräftelse mellan beställaren och Pajala församling på fastställt formulär. Den skriftliga bekräftelsen syftar till att förhindra missförstånd, t.ex. om det skall vara kremering eller jordbegravning, gravsättning i Minneslund, tid, plats mm.

Församlingsexpeditionens personal bokar tid för förrättningen tillsammans med beställaren och tar reda på uppgifter om den avlidne: namn, personnummer, avlidens datum, namn på anhörig, finns grav? Och i så fall var?

Beställning av gravsättning görs i samband med bokning av förrättning om det är jordbegravning,

Vid kremering görs beställning av urnsättning vid ett senare tillfälle. Om urnan skall gravsättas på annan ort har anhöriga rätt att i samband med detta hämta urnan för att själv transportera den till graven. Askan efter en avlidne som kremerats skall gravsättas inom ett år från kremeringen. (Begravningslagen 5 kap, 11§)

Gravsättning av aska i minneslund utförs av samfällighetens personal utan närvaro av anhöriga under sommaren.

Gravsättning av aska i askgravlund utförs av samfällighetens personal med närvaro av anhöriga, om så önskas, under sommaren.

Utströende av aska ansöks hos Länsstyrelsen i det län där askan skall strös ut.

Uppgifter lämnas till präst (om begravningsgudstjänsten sker i Svenska kyrkans ordning) När förrättningen skall ske, var, vem som är avlidne och uppgifter om anhörig.

Församlingsexpeditionen kontrollerar att rätt grav hittats, att gravsättningsintyg finns och att gravrättsinnehavaren gett sitt tillstånd till gravöppning om gravrättsinnehavaren är annan person än den avlidne.

Uppgifterna lämnas till kyrkogårdspersonal: datum, tid, gravnummer, namn på den avlidne, antal kistor och urnor som sedan tidigare finns gravsatta i graven)

Gravsättning av kista/urna noteras i gravbok enligt den ordning som de sätts ner. (Om annan placering görs, antecknas detta noggrant i gravboken)

KVALITETSSÄKRING AV BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

3. Kisthantering och gravsättning

Alla transporter från respektive vårdinrättning eller hem innan den döde är lagd i kistan sker av begravningsbyrån. Efter kistläggning transporterar begravningsbyrån ut kistan till kylrum i församlingens bårhus. Därefter ifyller mottagande vaktmästare eller begravningsbyråns representant en journal (bevarad i pärm i lokalen, journalblankett bilagd) som skall innehålla:

Personnummer och namn på den avlidne.

Ankomstdatum för kistan.

Namn på begravningsbyrå som skött transporten.

Dessa uppgifter kontrolleras och även eventuella skador eller oklarheter rapporteras sedan av vaktmästare till berörd kistavlämnare. När detta är avklarat ansvarar församlingen kostnadsfritt för alla transporter inom förvaltningsområdet och till en eventuell kremationsanläggning. Dessa transporter utförs av begravningsbil. Anhöriga skall bestämma ifall stoftet skall kremeras eller gravsättas. Detta skall ske så att stoftet är kremerat eller gravsatt två månader efter dödsdag.

När berörd begravningsbyrå tagit kontakt med kyrkogårdsförvaltningen och fått klartecken samt en tid för begravning skickas ovan nämnda information kompletterade med begravningsdatum, eventuell kremation, gravnummer, namn på eventuell befintlig sten, antal gravsatta i berörd grav och tidpunkt för detta, ifall anhöriga skall gravsätta eller följa med till graven vid gravsättning, om anhöriga skall bära in i lokalen själva samt om det finns intyg för kremation till kyrkogårdsvaktmästaren. Denna information skickas minst tio dagar innan jordfästning.

Efter denna information erhållits kontrolleras dom igen och rätt grav letas fram. Vintertid transporteras snön bort och ett värmetråg läggs fram på gravplatsen. När det är dags för gravgrävning avlägsnas värmetråg, gravvård eller annat som kan innebära en säkerhetsrisk. Närstående gravvårdar säkras. Marken kontrolleras för sättningar eller andra potentiella säkerhetsrisker där grävaren skall placeras.

När området är säkrat tas grävaren fram till platsen och grävningen av graven kan påbörjas. På Korpilombolo, Narken, Tärendö, Junosuando, Kaunisvaara och Pajala kyrkogårdar lämnas inga jordmassor kvar vid den öppna graven. Jorden placeras direkt i släp som står intill grävaren och förs bort i väntan på återfyllning av graven.. På Muodoslompolo kyrkogård läggs jorden upp bredvid gravplatsen och täcks över med presenning. När graven uppnått rätt djup och bredd sänks rasskyddet (en rektangulär aluminiumlåda eller masonitlåda med lyftöglor eller ORAX's stämp) ned med hjälp av traktor med monterad långarm och kedjor. Detta sker på ett sådant sätt att ingen individ behöver gå ned i graven. Rasskyddet placeras inuti graven innan graven uppnått rätt djup ifall marken är instabil och riskerar att rasa. Resten av grävning sker inuti skyddet till rätt djup är uppnått. Här förekommer vissa avvikelser på grund av olika maskinell utrustning.

När graven uppnått önskade mått avlägsnas maskinerna och jobbet med att placera ut gravplanksats tar vid. Dessa består av två grövre plank som läggs i huvud- och fotända samt fyra

KVALITETSSÄKRING AV BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

plank som läggs som en ram runt hela graven. I dessa armerade plastplank eller aluminiumplank fästs sedan gravtyger som hänger ned i graven. Innan graven är färdig för gravsättning kontrolleras säkerheten runt om denna. Ifall det föreligger någon risk för ras läggs fler plank ut för att säkerhetsställa marken.

På begravningsdagen transporteras kistan till lokalen där begravningsakten skall äga rum av vår personal eller av anhöriga. Den anländer minst en timme före begravningsaktens början. Innan kistan lämnar bårhuset ifylls i befintlig journal vem som transporterar kistan och vart den skall. Ifall det finns önskemål från anhöriga om att själva bära in kistan till kyrkan instrueras dem av oss innan. Om inbärningen skall ske av oss görs detta av vaktmästare. Vid tillfället är vaktmästare närvarande och är där i god tid så att det finns möjlighet att dekorera kistan.

När begravningsakten är slutförd möter vi upp med en begravningsbil och ifall det önskas från anhöriga även bärare. Ifall anhörigas önskemål är att själva gravsätta kör vi i procession ut till gravplats och instruerar och hjälper till vid gravsättningen. Ifall anhöriga inte vill medverka vid gravsättningen sker det med fyra till sex vaktmästare som gravsätter och visar sin respekt genom att avlägsna all huvudbonad samt att stå tyst kvar vid graven och avsluta med att buga. Inte vid något av dessa tillfällen förekommer det några maskiner utan allt sker för hand med band som hjälpmedel.

Ifall önskemålet är kremation av kistan transporteras den efter begravningsakt antingen till kylrum i väntan på transport till krematorium. När kistan anländer där fylls en journal i om vem som transporterat den, tidpunkt för detta samt personuppgifter på den döda. Dessa personuppgifter är namn, dödsdag och församlingstillhörighet. Intyg om att eventuella proteser är avlägsnade på sjukhus så att kremation är möjlig. När transport av avliden anländer till kremationsanläggningen fylls en journal i med dessa personuppgifter.

Återfyllnad av grav vid våra kyrkogårdar sker alltid samma dag som kistan sätts ned i graven. Undantag kan förekomma på lördagar. När sådan gravsättning sker på lördag återfylls graven på måndag morgon. Graven täcks då av ett metallock under tiden. Vid återfyllnadstillfället läggs eventuella blommor åt sidan samt att gravplanken avlägsnas. Efter detta tar vi en traktor som fyller en skopa med sand eller stenfri jord och kör fram till graven. Sanden/jorden skottar vi sedan i för hand med spade. Efter detta tar vi en andra skopa med sand/jord som försiktigt återfylls i graven till dess att vi täckt stoftet med cirka två decimeter sand. Först därefter återfyller vi med massorna som vi grävt upp. Rasskyddet tas alltid upp med hjälp av traktor.

På gravplatsen placerar vi blommorna och inom några dagar sätter vi mitt på gravplatsen upp ett tillfälligt vitt kors med namn och gravnummer ifall sten saknas. Sättningar i marken fylls igen på våren när marken torkat upp och blivit varm så att ny gräsmatta kan sås. Församlingen ansvarar för riktning av gravvård två år efter gravsättning.

När det gäller transport av urnor som skall åter från krematoriet tas dessa med vid samma tillfälle som vi lämnar kistor där för kremation eller sker transport genom postverkets försorg. Transporterna sker från dörr till dörr. Urnorna som skall återlämnas tas fram av personalen på krematoriet så att de är klara för hemtransport när vi anländer. När urnorna skall lämna krematoriet fylls det i vem som hämtade urnan, datum vid tillfället samt personuppgifterna på vem som är kremerad. När urnan sedan anländer till gravsättningsorten låses urnan in tills det är

KVALITETSSÄKRING AV BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

dags för gravsättning. Gravsättningen av urnor sker sommartid med vissa undantagsfall även på vintern.

Askans som skall till minneslund sätter vaktmästare ned så snart det ges tillfälle. Detta sker utan anhörigas närvaro och aldrig på vintern.

Askans som skall till askgravlund sätter vaktmästare ned så snart det ges tillfälle. Detta får ske med anhörigas närvaro och aldrig på vintern.

Anhöriga har ett år på sig efter kremeringen att bestämma vilken begravningsform som de vill använda sig av (minneslund, aksgravlund, nedsättning av urna eller utströende av askan).

4. Transportansvar och bärning av kista

4.1 Transportansvar

När kistan med den avlidne har överlämnats till Pajala församling läses den in i kylrum i våra bårhus. Församlingen svarar därefter för samtliga förekommande transporter inom förvaltningsområdet. Det kan vara från förvaringslokal till kyrka eller lokal för avskedsceremoni, kyrkogård eller begravningsplats. Dessa transporter utförs av egen personal eller vid behov av begravningsbyrå eller privatperson med bistånd av vaktmästare.

Pajala församling svarar även för transporter till krematorium. Om t.ex. den avlidne ska transporteras till en kyrka/lokal för avskedsceremoni hos annan huvudman med därpå följande återtransport för gravsättning ligger dock transportansvaret på dödsboet.

Alla transporter inom förvaltningsområdet är kostnadsfria och sker med bårbil/vagn.

4.1.1. Begravningsgudstjänstens/-ceremonins avslut

Avskedstagandet av en avliden präglas naturligtvis av de anhörigas önskemål men även av de lokala traditioner som förekommer. Det är inte ovanligt att begravningsgudstjänsten/ ceremonin avslutas i kyrkan/ceremonilokalen även vid jordbegravning, men vanligare är att de anhöriga följer och bär kistan till gravplatsen som ett led i sorgearbetet och som en hedersbetygelse gentemot den avlidne.

4.2 Transport och bärning av kista i samband med jordbegravning

När begravningsgudstjänsten/-ceremonin avslutas vid graven på tisdagar t.o.m. lördagar. Om sorgehuset saknar bärare skall fyra eller sex vaktmästare, om tyngden så kräver, alternativt bärarlag, bära kistan från kyrkan/ceremonilokalen till begravningsbil/vagn för transport till kyrkogården och gravsätter kistan. Vid alla dessa arbetsmoment är vaktmästarna iklädd kostym/dräkt.

4.3 Transport och bärning av kista i samband med jordbegravning

När begravningsgudstjänsten/-ceremonin avslutas i kyrkan/ceremonilokalen på tisdagar t.o.m. lördagar. Om sorgehuset saknar bärare skall fyra eller sex vaktmästare, om tyngden så kräver, alternativt bärarlag, bära kistan från kyrkan/ceremonilokalen till begravningsbil/vagn för

KVALITETSSÄKRING AV BEGRAVNINGSVERKSAMHETEN

transport till kyrkogården och gravsätter kistan. Vid alla dessa arbetsmoment är vaktmästarna iklädd kostym/dräkt.

4.4 Transport och bärning av kista i samband med kremation

När begravnings-gudstjänsten/-ceremonin avslutas i kyrkan/ceremonilokalen på måndagar t.o.m. lördagar: Vaktmästare transporterar med tekniska hjälpmedel kistan från kyrkan/ceremonilokalen till begravningsbil för transport till utrymme för kistförvaring fram till dess kistan transporteras till krematoriet.